

NEMZETI ÚJSÁG.

HAZAI ÉS KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOKBÓL.

Alapító Kultsár István táblabíró, kiadja Özvegye.

Harmilneznylezadik év.

80. szám.

Pest, Szent-Jakab hava 19kén

1843.

Az új félelvi folyamból, előfizetni kívánó t. olvasóinknak még szolgálhat teljes számú példányokkal a kiadó-hivatal.

TARTALOM.

Hazai napló. Jótékonyág. Kinev. Országgyűlés. (XX. orsz. ülés: a vallás tárgyában érkezett k. választási javaslat, a primás ő hge és csanádi püspök ez ügybeni beszédük). Vidéki lev. Gőmörből (követv. gyűlés), Győről (közgy. vége. Komárom megye levele a megyei választások ügyében). Rövid közlések. Pestből (a váci siket-néma-intézet próbatéte), Somogyból (lőverseny határnapja), Esztergomból (vegyes közlemények.).

Külföldi napló. Spanyol-, Angol-, Német-, Olaszország.

Lapvizsga. Jelenkor, Világ.

Társalgási terem. Ikervárosi hírnök. Jelentés a magy. gazd. egylettől. Aprólékok. — Hirdető.

HAZAI NAPLÓ.

Jótékonyág. Ő cs. s ap. kir. Főlsége f. évi jun. 21. kam. leiratánál fogva az 1833. villám által meggyúlt pozsonyi egyháztorony fölépítése alapjához, mint egyházpártfogó, 1635 font rezes ajándékozni legkegy. méltóztatott.

Kinevezések. A bécsi gazdasági egyesület Károlyi György gr. békési, Andrassy György gr. sárosi főispánokat, ugy Czindery László vas megyei főispáni helyettesét, Csapó Dániel táblabíró, s Török János, rendes tagjaivá nevezte ki.

A pesti ág. v. esperességi gyűlekezett által Teichengraber Lajos bölcészettnek tanárja, a költészet szónoklati osztály professorává választaték; Kanya Pál pedig a gymnasium egyik régebbi oktatója s a gyűlekezett tanodainak dr. Taubner lemondása óta helyettesített igazgatója (Rector) ezen hivatalal ideiglen tisztelték meg.

Országgyűlés. XX. Országos ülés jul. 11. a mélt. Főrendeknél nádor őfőnsége elnökle alatt. — Tárgy: a vallásdolgában leérkezett kir. választási javaslat.

Nádor ő főnsége figyelmezteti a főmlgurendeket a tárgy fontosságára és felszólítja őket, hogy a tanácskozás közben szemben tartván a tárgy fontosságát, minden ingerültségtől óvakodjanak.

Egy magnás azt indítványozza, hogy a tárgy az ingerültség elkerülésére discussio nélkül szavazás útján döntetnek el.

Ő főnsége a nádor ezt épen e tárgy fontossága végett lehetlennék mondja, a discussio megnyitattik.

Ő hercegsége a primás következő nyilatkozással lép föl:

„Illy ünnepélyes alkalommal el nem mulaszthatja a szónok, hogy a jelen tárgy, vagyis a k. királyi leirat, s annak következtében a tettes Karok és Rendek által készített fölrési javaslat iránt véleményét általánosán ki ne jelentse.

Meg nagyon győződve, hogy főlséges urunkat, ezen k. leiratnak kiadására a legtisztább szándék vezérlette, azon magas szándék, miszerint a különböző vallásu polgárok között a vegyes házassági viszonyokra nézve az egyenlőséget legcélszerűbb módon eszközölni kívánta; azonban ezen ohajott célnak elérését már maga a dolognak természete föllötte nehezíti, s nem tagadhatja, hogy a kegyelmes leiratot, mely szerint a kath. szülőknek is megengedettni — nyilván, általánosán, törvény által megengedettni — kellene, hogy gyermekeiknek a kath. hittől elszakadásukra lekötölezhessék magukat, a kath. religio elveivel öszvehangzónak nem találhatja; — e tekintetnél fogva tehát pártolólág föl nem léphet.

De midőn a k. királyi leirat iránt nézetét lelkiismereti szabadsággal, s egész tisztelettel ki-

mondja, egyszersmind el nem hallgathatja, hogy a vallásos törvényjavallat, mellynek egész kiterjedésbeni megerősítését a KK. és RR. fölrési javaslatukban ujonan, és olly igen elhatározottan sürögölik, ha ugy a mint fölterjesztetik, jelsül az 1., 4., 5. szakasz rendeletében életbe lép, véleménye szerint a kath. religiora nézve a k. királyi leiratban foglalt intézkedésnél még terhesebb, még sérelmesebb leend, csak azért is, mert a most említett pontokra vonatkozólag, amit a k. királyi leirat, a kath. szülőknek gyermekeik más hitbeni nevelésükre nézve csak megenged, és szabadságukra hagy, azt nekik a javallott törvény parancsolná. — Ezen törvényjavallathoz pedig jelsül annak most kérdésbenlevő 1. 4. öik szakaszaihoz, és így a tettes Karoknak fölrési javaslatukhoz meggyőződésével nem járulhat.“

Ezen nyilatkozatához járul az egyházi rend, és néhány világiak. Azon beszédek közül, mellyek ezen irányban tartattak, kiemelendőnek tartunk egyet, melly illy formán hangzott:

A főmforgó tárgyra nézve egyszerűen oda nyilatkozik a szónok, hogy ő a főmlgü primás ő hercegségének véleményét teljes mértékben osztja.

Egyébiránt a nélkül, hogy a kegy. kir. választásnak, vagy a fölrési javaslatban foglalt némelly állításoknak, elveknék, gyámokoknak taglalásába bocsátkozzék, csupán egy általános észrevételt kíván tenni.

Midőn a vegyes házasságok kérdése a mult orsz. gyűlésen e mélt. táblánál tárgyalattott, bátor vala megjegyezni, mit ez uttal is ismétél, hogy mivel a vegyes házasságokból eredt gyermekek vallásbeli nevelésében a két, tanjaikban egymástól lényegesen különböző religio elvei érintkezésbe, öszveütközésbe jönnek, s ellentétök miatt ki nem egyenlíthetők: még nem született véleménye szerint nem fog születni azon emberi bölcesség, melly képes lenne az illy gyermekek vallásbeli nevelése iránt igazságos, mindenkép kielégítő törvényt szabni. Mert ha az határozatnak, hogy valamennyi gyermekek atyjok vallását kövessék, méltó panaszuk lehetne az anyáknak, hogy illy fontos tárgyban, tulajdon magzataik vallásbeli nevelésében reájuk nincs semmi figyelem, noha tulajdonkép az emberi nemzetet öök nevelik, s igen gyakran csak annyit vallásos s erkölcsi érzés kísér bennünket keresztül az életen, a mennyit az ő gyengéd anyai szorgalmuk zsenge korunkban belénk oltott. És épen az, — a mint azt egy m. b. is megérintette, — a mult orsz. gyűlésről fölterjesztett törvényjavallatnak egyik legnagyobb hiánya, hogy a nőnemet, — melly a házasságban keresztény tiszta fogalmak szerint a házasság szent céljainak elérésére férjével ugyanazon jogokban osztozik, mintha nem volna vallásbeli meggyőződése, s nem lenne a lélekismereti szabadsághoz semmi joga, — az anyai legszebb tiszttal gyakorlatában, tulajdon gyermekei vallásbeli nevelésében a calculusból egészen kihagyta.

Ha pedig az mondatnék: neveltessenek tehát valamennyi gyermekek anyjuk religiojában, — erre természetesen az lenne a válasz, hogy miután az atya ad gyermekeinek nevet, polgári állást s kenyeret: igen méltó, hogy az ő vallásában neveltessenek.

A harmadik mód volna, hogy a gyermekek nemük szerint szülők vallását kövessék. Azonban e nm. táblánál már a mult orsz. gyűlésen tett javaslat épen azon okból mellőztetett el,

mert ha gyakran már az is bajjal jár, hogy a házastársak külön religiot követnek, a baj nem annyira ugyan a magasb állásu, mint inkább a közrendü polgároknál nevelkedik, ha még gyermekeik is különböző vallásuakra oszlanak.

A végső mód lenne, hogy mint Oroszországban hol a status - religio létezik, a vegyes házasságokból született valamennyi gyermekek ebben neveltessenek. — Ez azonban olly intézkedés lenne, mellyet a szív és ész egyiránt kárhoztat.

Mint hogy tehát e tekintetben általános igazságos törvényt szabni szinte lehetetlen, a külföldi kormányok azon elvből indulván ki, hogy minden ebbeli törvény csak a lélekisméret erőtetésére szolgálja, vagy teljességgel nem intézkednek a vegyes házasságokból eredt gyermekek vallásbeli nevelése iránt, — így van ez Angliában, Amerikában, s Helvetia több Cantonjában, — vagy pedig ezt, mint Némethon több statusaiban kizárólág a jegyesek szabad alkujára hagyják, s azt ismervén törvénynek, mit öök szabad egyezésnél fogva egymásnak ígértek, a gyermekek vallásbeli nevelése iránt csak azon esetre intézkednek, ha semmi illy előleges kötelezés nem történt.

Részéről szívből ohajtana ugyan, hogy sikerüljön az országos rendeknek e fontos ügyben olly törvény hozása, melly minden vallásbeli felekezettek elveit óvja, érdekeit kimélje, jogait biztosítsa; ezt azonban a tárgy természeténél fogva olly nehéznek tartja, hogy az előtte inkább kívánatos mint remelhető. — Szavazatja rövideden az: hogy ő sem az ezen fölrás mellett újra fölterjesztendő törvényjavallatot, minthogy ez a kath. nőt egyháza elvei ellen erőtetné, sem a k. kir. választ, minthogy ez a kath. völegényt egyháza elvei által tiltott kötésre fölhatalmazná, nem pártolja.

Egyébiránt egy mélt. gróf megütöközött abban, hogy az ezen táblánál ülő főpásztorok a mult orsz. gyűlésen készített törvényjavaslat ellen ovást tettek vala. Igen csalatkoznak a mélt. gróf ur, ha azt hinné, hogy ezen közbevetett ovás oda célozott volna, hogy ez által az egyházi rend a hozandó törvényt erőtlenítse, vagy azt gyanítaná, mintha az egyházi rend azon törvényt, ha valaha életbe lépne, nem akarna megtartani. Nincs, nem lehet annak illy sikere; van azonban, s lesz azon historiai érdeme, hogy lassák a kath. hivek, kiknek vallásbeli elveit, jogait az itt ülő főpásztorok képviselik, akkor, midőn ezeknek rövidítése, sérelme, csonkítása főmforgott, kötelelenségükre meg nem feledkeztek, hanem azok védelmére szavukat bátran fölemelték. — Apolgári törvények iránt a szónok nézete, meggyőződése az, hogy míg azok tárgyalás alatt vagynak, minden azokból egyházára áradható károkat tehetsége szerint elhárítsa; ha pedig már meghozattak, minthogy bizton ígérhető az országos rendek s főnséges urunk igazság - szeretetétől, hogy öök olly törvényt javasolni, ő Főlsége pedig szentesíteni soha nem fognak, melly őt olly valamire kényszeritene, a mit lelkiismerete ellene nem tehet, fájjon, bár tiszteloi s lelkiismeretesen teljesíteni fogja azt, s követni, mit egy egyházi atya mond: „Potero flere, potero gemere; aliter nec possum, nec debeo resistere.“

Egy más mélt. ur a lélekhalasztatot emlité, s attól fél, hogy ha a kegy. kir. választ elfogadtatnék, azt mint szeretik nevezni, a tulbuzgó kath. clerus fogná csak gyakorolni. Meg kell je-

gyeznie, hogy a protestans missionariusok a világ minden részeiben föltalálhatók s üzik a lélek-halászatot, hol azt a cath. missionariusok gyakorolják. Ezt tenniük is ezeknek is teljes szabadságukban áll — s talán nem kerülte el Pesten a méltóságos ur figyelmét azon anglicánus missionarius, ki ott kivétlen hálóját, mint a sz. hitelen tudósítva van, azon buzgólkodik, hogy kész pénzbeli adományok által kerítsen abba zsidó lelkeket.*

A fölírásra nézve a többség oda nyilatkozott, hogy ez ő fölsége színe elébe terjesztessék; de abban különböztek a vélemények, hogy egy-néhányan a fölírás tartalmát a czélhoz jobban közelítőnek tarták, mintsem azon módot, mellyet a kegy. kir. válasz javall.

Mások pedig a kegy. kir. válasz tartalmát sokkal czélszerűbbnek láták a fölírás módjánál, de mivel a második tábla ebben nyugalomtalálja, a fölterjesztést ezuttal nem akarják akadályozni.

Az okok, mellyek által a fölírás pártoltatott, kimerítve vannak azon beszédben, mellyet közlebbi sz. adand.

Mint mondánk, sokan oda nyilatkoztak, hogy a kegy. kir. válasz tartalma sokkal czélszerűbb, mintsem a fölírás. De egyenesen a kegy. kir. válasz mellett csak két egyén nyilatkozott, t. i. hogy szólíttassanak föl a KK. és RR. miszerint a kegy. kir. választ alapul vevén, egy új vallásbeli törvényjavaslatot dolgozzanak ki.

Ezen két szónok egyikének beszédjében ki vannak merítve azon okok is, mellyek azon magánasok által adattak elő, kik noha bár jobbnak tartják a k. kir. választ, mintsem a fölírást, még is ezuttal a fölírás fölküldését nem ellenzik.

A kérdéses beszédet legközelebb adandjuk.

A többség tehát arra dönt el, hogy e fölírási javaslat kevés stylaris módosításokkal fogadtassék el.

Vidéki levelezések.

Gömörből. Az adó ünnepelesen eltemmettik s új követelek választatnak. — E lapok t. cz. olvasói még friss emlékezetben tartandják azon igénytelen értesítésemet, melly a gömöri taticárul, s követválasztásról ugyane lapok 33. számában tétetett. Annak szövegében a t. közönséggel tudatni szerencsés valék: hogy a szónokok által a martzius 14ki közgyűlésben hevesben pártolt adónak fölvállalásáért elkeseredett köznemeseink által, kiket a törvény még eddig a köztanácskozások, s határozatai közvetlen befolyástul el nem tiltott, az új kor szülte divat pedig őket arra szinte képesíté, az aprilis 12kén Pelsőczön tartott közgyűlés alkalmával, melly egyenest a követválasztásra tüzetett ki, az említett adónak eleve megbuktával a választó tömegnek ritka kegyence M. J. és D. P. követelek választattak, s mint ilyenek az ekkor elnökösödött első alispán által kimondattak, s megeskettettek.

Azonban a választás ellenére tetszett egy olly töredéknek, melly magát kirekesztőleg (?) kardos statusnak, vagy szerényebben (!) mondva, egyedüli intellegentiának nevezé, — magas helyre kérelemmel járulni, s ezen nem inye szerinti választással okozott nem közös bajnak eltávolításaért esdeni. Hogy ez uttal kir. biztosság kívántatott, azonnal köztudomásu volt — ezt az intellegentiának beavatott tagjai nyiláníták — állítasomat igazolja a következő. Mind e mellett, ha a P. Hirlap mindentudó, s általam tisztelt levelezőjének *) hihetni, csakugyan a szerencsés-

*) Maga helyén állanna itt egy hosszabb válaszom azon feleletre, mellyet B. A. a P. H. rendes levelezője a N. U. 51dik számába a leirt gömöri tatica ellen íktatott. De minden bibelődést elkerülni ohajtván, elég legyen itt csak azt megemlíteni: a megnevezett cikki közlőjének czélja korán sem volt a használni szokott corteskedésnek, mellyet szivéből utal, históriáját írni — az ő logicája ebben pontosult: hogy 1836ban Gömörben a corteskedés legnyilvánosban üzetett, tagadhatatlan, mit említve épen nem következik annak nem tudása, hogy az 1810. ugyanott már létezett — annak bölösője a gömöri határon túl keresendő. B. A. idézetei — o — előtté tudvák, s előtte fekszenek. E két nézetből sem rá mázolt rágalom, sem tudatlanság a tatica írójára nem hárítható. — Hogy pedig B. A. a P. Hirlap levelezője egyedül len-

sen beérkezett kir. commissiot akkoriban nem kéretettnek tarthatni. De legyen bár az első, vagy a másik való, a közügy fekvésére azonos; mert a nem várt lépés utáni időben közdolgaink pangásba jöttek — a közgyűlések tartása az alatt elmulasztatott, s annál sürűbbek levének az oláhpataki, gömöri, baloghi völgyekben kikocsizások, napi renden valának huzamos conferentiák, s azoknak egyik fő föladata lön: az előbbi követelek megbuktatása — és mivel az emez ellen szegülő felekezetek gyöngye S. K. a szegényebb sorsu nemesek előtt adó melletti páratlan tüze miatt bizodalomát veszítve többé alig lenne választható, annak fáradsatlan hősei a határozatba ment közohajtásnak fölforgatására először N. K. főjegyzőt, és K. R. t. bírójelelték ki az ujonan választandó követeleknek. De minthogy az ugy nevezett „száraz völgyben“ számosan lakozó köznemesség nagyobb része a már egyszer törvényesen választott követelekhez szakadatlanul hív maradt, annak szilársága némileg megrendítendő vala. Elővetetek tehát az előre tervezett követváltozás végrehajtására a vallásnak ürügye — használtaték e végre az egy ott nagy tekintéllyel bíró fő család iránti leereszkedés. Miért is N. K. és R. M. a megújítandó választáskor követelek szemeltettek ki. Physical erő — így bátorítá magát a baloghi mintegy száz húsz egyénből álló gyülekezet — nincs többé mellettünk; van ellenben borunk, melly vidit, és bódít — majd bejövend a katona, melly ijeszt, és rémit — vegyünk elő pénzt, minek korunkban majd nem mindenek engednek — s így öt ezer pengő forint majd nem egy pillanatban e czélra szedetett össze — a tisztviselők fél évi fizetésükkel adóznak, s így az előbbi tatica használtatik! — Haladás! —

Megyéknnek illy zavaros helyzetében Andrásy György gróf királyi biztosul hozzánk nem sokára küldendő híreszteltetett. Ennek hallatára örömdagállal telt szívünk, az általa hozandó jólétnek biztos reménye szárnyalt előttünk — ő benne, s nem másban eleve szemléltük azon hatályos férfit, ki kezét emelve, ne „zúdulj többé“ parancs-erejével a gömöri láthatáron tornyosult zivatarnak kívánatos véget vetend. A mit ekép lelkesülve váránk, sz. Iván hó elején fölséges urunk kegyelméből valóban teljesült. A föntisztelt gróf mint királyi biztos megyénk keblébe, s így szólván szeretett övéi közé csakugyan megjelent, és a mondott hónap 12kén nagy czélzatú körében munkálodni kezdte. Mindenek előtt az e folyó év martzius 14dik és 15dikén Pelsőczön tartott közgyűléseknek folyamát körülállásosan megtudni akará, valamint ugyanezen évnek aprilis 12kére rendelt követválasztásra megjelent különböző véleményü nemességnek magaviseletét. Hogy ezt voltaképen kikutathassa, arra szövetségül szolgáló négy külön pontot azon egyénekhez bocsáta, kik a kérdés alatti gyűlésekben közvetlen részt vevének, azon tiszti meghagyással, hogy azokra hét nap alatt írásba foglalandó, és a szükség esetére esküvel is megerősítendő feleletet adjanak. Az ekép nyilánított legfőbb hatalomra vonatkozott rendeletek azonnal hódoltak a fölszólitott tagok, s a kitűzött idő alatt nélkülözhetlen vallomásokat adni sietének. Azoknak belső szerkezete a journalisticai térre nem tartozik ugyan; ha még is a külsőkről a belsőkre következtetni szabad, azoknak tartalma nem legveszélyesebb lehetett. Ugyanis valamint annak előtte, úgy azok megkapása után is királyi biztos ő nagyságának minden szavaiban, s lépteiben azon forró kívánsága nyilánult, hogy mennél előbb a fölhaborodott elemek simuljanak egymáshoz. Nevezetesen: midőn az első alispán ur elnöklete alatt ő méltóságának a Karok, s Rendekből kinevezett válogatott küldöttség K. H. Hosszúréten tisztelkedék, e következő bizodalmas ajánlattal járult hozzája: minthogy a megyében kettős pártnak létezése tagadhatlan, sziveskednének abban megegyezni, hogy az egy követ az egyből, második a másból választassék, s e módon az ingerültségbe jött kedélyek csillapodjanak. Ennél, ugy-

ne (Gömörből értve) azért nem hihetni, mert mind a martziusi adónak diadalma, mind annak aprilisi megbuktása más által közöltetett. Ezt nem szabad feledni édes B. A.!

hiszem, czélra vezetőbb javaslat nem tétethetett; még sem hajlott arra a küldöttségnek intellegentiával kérkedő oldala. (!) Hasonlólag bánt azon magasztos előadásával is, hogy a kérdéses csoport minden katonai erőnek elmellőzésével átvágassék; hanem azon intellegentia, a melly 1836ban s más viszonyokban czélszerűen használandó katonaság ellen a nyílt teremekben a hazafiság hiú köpenye alatt olly lelkesen, s kéréllhetlenül dörmögött, e szelidebb időpontban annak behoizatalt legnagyobb hévvel pártolá, s sürgölé. Eme kézzel marokolható változás, melly rögtönül intellegentiánkat éré, tán a beharapódzott haladásnak szüleménye! — Miután illy atyai ismételt kísérletek siker nélkül elhangzanak, Rimaszombat választatték a felbe szakadt közgyűlések folytatására. Folyó hó 5ke arra kitűzetett, s az illetőkkel futó levéllel eleve tudatott. E helyválasztás a mérsékelt pártra kedvezőnek látszatott; mert az ottani politicai éghajlat a pelsőczinél mindenkor higgadtabbnak tapasztaltatott. A mint feszült figyelemmel nézé tehát minden békét szerető kebel a közszeretett királyi biztos munkálódásának kezdetét, olly éberséggel várak a jobb oldalnak annak szerencsés kimenetelét.

A dolog ezen fekvésében szabad volt reményleni, hogy a minapi pelsőczü gyűléskor egygyé olvadt köznemesség akkori kiválasztott M. J. és D. P. követeink mellett állandóul maradand; de nem jutott eszünkbe ama római költő (Ovid. L. II. de Pont.) sovargása:

Mondani rút ez ugyan, de (ha most igazat fedezünk föl) A nép haszna után nézi, barátja vagy-e?

E nézetből száraz völgyi köznemeseink, s ugy nevezett ingadozó barkóink csakugyan külön pártokra szakadának, s azok egy része a baloghi conferentia értelmében az ujonan kijeltekhez (N. K. és R. M.) csatlakozott, kiknek a felső járásban még a vallás tekintete is több szavazatokat szerze. Ezen átmenetre mindazáltal legcsábítóbb eszköz vala az intellegentiának azon taticája, melly szerint a martziusi adónak ünnepies temetése általa előre kürtöltetett. (Vége k.)

Győről, jul. 14. Közgyűlési tanácskozásainknak első három napi eredményeit már minapi közlésem által tudatván, mi azóta érdekesebb történt, arról ezennel kívánom a tisztelt közönséget értesíteni. — Ki Győr megyének bekeszerető rendeit közelebbről ismeri, azt vélné, hogy az utósó tisztujítás alkalmával fölhaborodott kedélyek már végkép lecsendesettek: azonban, hogy ez nem egészen való, s hogy az akkor vesztés pártnak némelly magokat oppositio hiveinek nevező egyénei egyebek nem csekély neheztelesére, mintegy bosszútállva, néha kitornek, a jelen közgyűlésünk alatt előfordult jelenetek tanusítják. Elmellőzven a többnyire egyeseket illető fönsőbb intézményekre, vagy szomszéd megyék leveleire hozott kevésbé érdekes határozatainkat, különösen a) az országgyűlésen indítványozott kerületi napló iránt követeink által fölkérteve a ns megye rendei azon értelemben nyilatkoztak, hogy, mivel a törvényhozás elvei leginkább a ker. ülésekben fejlődnek ki, s gyakran a ker. ülésekben hozott végzések az országosban egyszerű mardjonnal elfogadtatnak: követeink a kerületi naplónak kinyomatását hathatósan szorgalmazzák; mellyből egyszersmind most akkora egy példány a ns megye részére meg is rendeltetett. b) A Fehér megyei 1200 nemesnek országgyűlésre beadott, tiszt-s követ-választás iránti panaszos sérelme, követeink által utasítás nyerése végelt közzöltetvén: minthogy az ország több megyéjében is történtek hasonló kihágások, s ezeknek jövődőrei meggátlását tárgyazza a kegy. kir. előadások egyik pontja, sőt Fehér megye már maga is folyamodott kir. biztosért: oda járult a Győr megyei KK. és RR. véleménye, hogy követeink jelenleg ez érdemben országos fölírást eszközöljenek, mellyben ő fölsége megkéressék, hogy a Fehér megyébe küldendő kir. biztosságot, ne csak a a történt vérengzéseknek, hanem a panaszos kérelemben foglalt egyéb ne taláni visszaéléseknek, és jogsértéseknek megvizsgálására is kiterjeszteni méltóztassék. c) A katonai élelmezés tárgyában az országos választmányának munkálata csekély módosítással elfogadtatott. d) Figyelemben

véven Győr városának kereskedési tekintetben igen kedvező fekvését, mely a vizeknek remélhető szabályozása által még kedvezőbbé leend, a soproni váltó törvényszéknek, mely már a múlt honnyúlésen is ide helyzetelni kéretett, Győr városába áthozatása követelnek által jelenleg is szorgalmaztatni, s e kérelmünk pártolására a többi nemes megyéknek is megkérítése elhatározatott.

e) Baranya megyének, s Pécs városának a miatt megkereső levelei következtében, hogy a pest-fiumei vaspályának Pécsen törtéendő átvezetését pártoljuk, követelnek meghagyatott, hogy az országban építendő vasutak által mennél több részek összeköttetését kieszközölni törekedjenek.

f) Eddigi csendes tanácskozásinkat f. h. Sán egy rendkívüli esemény nem kevéssé zavarja meg. Ugyan is az elégedetlen párthoz tartozó némely egyének, leginkább pedig gr. Z. O. sürgetésére indítványoztatott, hogy ns Komárom megyének f. é. 1712ik számu levele sorozaton kívül fölolvastassék, melyben Komárom vegye a végett keresi meg a ns rendeket: méltóztatnának ők arról tudósítani, valljon a Győr megyei közelebbi tisztválasztásokor ollyatén tények valósággal közbejötték-e, melyek a rendek jogaiba, s a választás szabadságába ütközvén, törvényes orvoslást igényelhetnének. Mely megkereső levél érdemében némelyek Sz. P. táblabíró urnak az első alispánságra ki nem jeletetését, következményeivel együtt mint sérelem kijelentését vitatván, Szücs Antal első alispán ur kinyilatkoztatta, hogy azon esetre, ha ez végzéskepen kimondatnék, az első megválasztásának törvényessége is a KK. és RR. által kétségbe hozatnék, és ezen esetben ő az elnökséket becsülettel tovább el nem foglalhatván, azt elhagyni kénytelenítetnék. Minek következtében a KK. és RR. az elnök alispán urat egyetemes éljen és maradjon fölkiáltással kívánták megnyugtítani. Folytatattván azonban délutáni 3 óraig tüzes viták közt az e tárgyban tanácskozások, végre egyik főbíránk által hamarjában szerkesztett javaslat bocsátatott szavazat alá, mely is egész terjedelmében 27 szóval 15 ellen elfogadva végzéssé lett. E javaslat szavai szerint nyilván kimondatik, hogy ns Győr megye „azt a mi nálunk és másutt tisztválasztás alkalmával történt, nemzeti veszélynek tartja, s ez okból köveit utasítja egy olly törvény létrehozása eszközésére, mely mind felülről, mind alulról történhető visszaéléseknek tökéletesen véget vessen; azonban a multakra nézve — — — — — mindent feledékenység sírjába temetvén arra kéri szomszéd Komárom vegyét, hogy egy jövendőre nézve áldástársító törvényhozásában velünk kezét fogni sziveskedjék, a multakat pedig elfeledni engedje.“ — Ezeket elnök első alispán a többség kívánatára végzéskepen kimondván, egyszersmind kijelenti, hogy ezen végzést mind a főispáni hatalomra, mind ön törvényes választására sérelmesnek látván hivataláról leköszön, s lemondását jegyzőkönybe is iktatni kívánja, erről, valamint a mai napon történtekről tüstént a mélt. főispánt is tudósítandó. Így megürülvén az elnöki szék, ez napi gyűlésünk eloszlott. E kedvetlen eseménynek híre csak hamar elfutott egész, nem nagy kiterjedésű megyénkbe, szomoruan hatván meg a nemesség nagyobb részének sziveit. (Vége köv.)

Rövid közlések.

Pestből. A süketnémák váci intézetében hó f. 30. tartatandik régi 11 ór. a félelvi nyilvános próbatét. A gőzhajó reggeli 8 órakor indul, és így Pestnek szép keblü lakosai személyesen meggyőződhetnek ezen szerencsétlenek állapotáról, előhaladásuk, és tanítóik fáradhatlan szorgalmáról.

Somogyból. F. é. sept. 15. és 21k napján Hetesen a szokott löverseny meg fog tartatni, mellynél különféle díjak lesznek nyerendők. Szállítás helyben és egy mértöldnyire — Kaposvárról — valamint vendéglő, lovaknak istálló s takarmány is található.

Esztergomból. A Péter-Pál napi szélvihar mind vetéseket, fákat, mind épületekben tetemes károkat okozott. Hallomás szerint a m. Pálffy család uradalmaiban roppant pajták és juhaklok romboltattak le földig, több ezer értékű marhák s juhok vesztével. Többnemű baromfiak az

erős szélből vegkép elragadtattak, néhol emberek is elsodortattak, sőt bizonyos szemtanúk állítása szerint a nagyszombati országuton néhány szikár testalkatu könnyű árvai tótót bő kabátjokat balom gyanánt fölpuflasztván egész csoportban föl föl kapva több lépésnyire is kegyes vala szél ő hatalmassága csak amugy könnyüden a levegőben tovább szállítani. — A Duna, Garans Ipoly kiáradásai részint az álló, részint lekaszált szében nagy pusztítást tettek, sőt a folyton növekedő Duna egyéb vetésekkben is.

— A rudnói plébánusról Madvayról (Nyitra megyében) csudákkal határos dolgokat beszélnek, ki orvoslási ügyességét annyira vitte (különös kedve és hivatása lévén erre fiatal korától), hogy az oda seregenként tóduló betegeteket, sántákat, vakokat, bolondokat sat. kevés kivétellel mind kigyógyítja. S legyenek bár nagyítások a felőle szárnyaló hirben, annyi bizonyos, hogy kik nála voltak, mind dicsérettel, s áldással emlékeznek felőle. Nyájas bánásmódja és vastürelme mellett is pénzt, ajándékot senkitől el nem fogad.

KÜLFÖLDI NAPLÓ.

Spanyolország. — „Sokan csudálkoznak“ — így szól a madridi G a z e t t a — „hogy 14 hónapért, melyek a királyné nagykorúságaig hibáznak, anarchia, és polgárháboru tört ki a regens ellen. De az idő még sokkal rövidebb. A regens a legtisztább honszeretettől ösztönözve, határozottan oda nyilatkozott, hogy bár azon szentséget, melyet a nemzet kezére bízott, az anarchianak, s dülő szenvedélyeknek soha zsakmányul nem engedi, de minden tartózkodás nélkül aláveti magát az ujonan egybegyűlendő cortesben, hol a nemzet jogosan képviselve lesz, a nemzet akaratainak. Tehát nem 14, hanem alig 2 hónap körül forog a kérdés.“

Paris, július 5. A legújabb hivatalos spanyol tudósítások szerint, a mindent elhatározó nagy ütközet E s p a r t e r o, és N a r v a e z között az albacetei lapályon fog megtörténni. A regens előbbi hadtervét egészen megváltoztatni látszik, bevárando, hogy N a r v a e z megtámadja. E s p a r t e r o n a k 1500 lovasa van, míg N a r v a e z csaknem minden lovasság nélkül szükkölködik. Ez arra bírta a regent, hogy csatérül a lapályt válassza. E közben N a r v a e z mindent elkövet, hogy a rendelkezés alá eső küzderőket magához vonja, s azokkal Albacete ellen meginduljon, különösen érdekében állván az, hogy oda előbb megérkezzen, mint sem van H a l e n segédcapatait az ellenhez vezethesse. Megjegyzésre méltó, hogy az Albacetei Madridig, s Madridtól Badajozig vezető vonalon, eddigelé egy város sem vett részt a prononciamentóban. Allitják: miként E s p a r t e r o mielőtt a főváros elhagyta, az említett vonalt leghibebb katonáival töltötte meg, hogy szükség esetében, ha a fölkeltek győznének, visszavonulása fődözve legyen. Azon hir is terjengett, mintha a regens készületeket tett volna, egy angol hadi hajón Spanyolországot elhagyni. Azonban, ha a regens szökésről gondolkoznak, akkor inkább Portugalliába a badajozsi utat választaná.

Paris, július 6. A Barcelonában alakított előleges kormány egy június 30ról szóló decretumában minden a regens által majus 23tól — azon naptól t. i. mellyen a malagai lázadás elkezdődött — osztogatott hivatalokat, rangfokozatokat és díszjeleket semmieseknek, és semmitetteknek nyilvánítja; úgy hasonlóul minden kölesönöket, s egyéb fizetéseket is, mellyek június 30tól Victoria herczeg által tétetnének.

A hadi kormány következő rendeletet bocsátott ki: „Az ország regense azon katonai csapatokat, kik a nyilvános rend ellenei csábitásainak ellenálltak, s a katonai köteleesség, és becsület ellen nem hibáztak, megjutalmazni kívánván, minden osztályu tiszteknek és altiszteknek az ezredestől kezdve egy fokkali fölebb léptetést határozott. Minden őrmesterek, káplárok, és katonák Ilik Isabella keresztjét nyerendik, s szolgálatidejükhez egy év hozzá számíthatik. A kiszolgáltak a béke helyre állítása után azonnal kikapják elbocsátó levelüket, s holtiglan naponkint egy reall — két ezüst garast — kapnak segéd-

pénzül. A főbb tiszték megjutalmazását a regens magának tartja fön. Azok, kik a lázadóktól elcsábítottak, s önkényesen az illető törvényes hatóságok előtt magokat jelentik, s visszatérnek, érdemükhez s a körülményekhez képest szintén jutalmat nyerendnek.“

N.-Britannia. — London, július 1. A repealmozgalmak már a nagyobb részt protestans, és conservativ Ulster tartományban is lábra kaptak. Mult hó 25. a londonerryi grófságban mintegy 15,000 személyből álló repealgyűlés tartatott. A B e l f a s t A g i t a t o r a tartomány repeal-lapja megjegyzi, hogy a toryk vesztegetése nélkül 60,000nél többre ment volna a jelenlevők száma. A június 26kán Galwayban tartott repealgyűlés fényére nézve meghaladja minden eddig ünnepeleket. A résztvevők száma — a nézőket, ezek közt 400 dámat ide nem számálva — 550re ment; ezek közt három parlamenti tag, s számos katolikus lelkészek élén B r o w n e tanár galvayi püspök, és M H a l e tanár tumi érsek. F r e n c h lord elnöklött. Hasonlóul Corkban 28kán nagyrepealgylés tartatott. Nyugat-Wallisban az útárházak lerombolásai, s a rebekkaik éjjeli öszejövetelük folyvást tartanak.

London, július 3. A hannoverai kiraly június 30kán délután Kewben a mint a palotából lejött, egy hágesót szerencsétlenségből átlépve elbukott. Ő Fölsége ezen kemény ütés pillanatában semmi fájdalmat nem nyilvánított, azonban másnap igen rosszul érezte magát úgy annyira, hogy a W e l l i n g t o n herczeg által magas személye tiszteletére adott ünnepegyen meg nem jelenhetett. Július 2ik és 3kán nyugtalan éje volt, de reggel felé jobban érezte magát.

Németország. — Frankfurt, jul. 9. Ő cs. k. fönsege István főherczeg tegnap és ma M ü n c h - B e l l i n g h a u s e n gr. kíséretében megszemléle városunk kitünőbb nevezetességeit, s tegnap a szövetségi követnél ebédelt, ki a főhg tiszteletére egész diplomata-testületet meghívta. Ma délben szinte Münch-Bellinghausen gr. kíséretében Aschaffenburgba utazék, az ott mulató bajor Fölségeknél tiszteledendő. Ma estére pedig ismét visszaváratik. A főhg nyájassága és tudványa mindent elbajol. Mint hallik innen jószá-gaira utazandik.

Olaszország. — Róma, jul. 4. A bellunoi (ő szentsége a pápának születéshelye) püspök e napokban a praelati domestici és Assistenti al Soglio közé fölvétték, püspökgyürüvel, és süveggel díszítették, s így egy igen ritkántörténi megfiszteletésben részesült. Ez alkalommal ő szentsége a bellunoi seminarium könyvtárát ismét igen becses könyvekkel gazdagítá meg. — A bbó lelkész, ki egy év előtt borzasztó körülmények közt saját unoka-öccsét meggyilkolá, a törvényszék jun. 30án halálra ítélte; mivel pápai parancs következtében a szentség e bünösről már korábban letöröltetett, most már nincs semmi egyéb hátra, mint a revisioi kérelem. A kormány közös dicséretet és elismerést arat magának e részrehajlatlansága által, megmutatván, hogy a méltó büntetés alól semmifele rang vagy állapot nem szabadalmaz.

LAPVIZSGA.

Jelenkor (f. évi 56ik sz.) Iranyczikkében Széchenyi István folytatja értekezését „A z A d ó V I.“ fölirat alatt. Eszakaszban, némi fiatal politikusokat, a politikai rudimentumok tanulására igazít a nemes gróf egy példáskában; azután okát adja, miért ir olly terjedelmesen, s végül igéri, hogy jövő számban megmondja: „valljon mit mivel, ha megfizetnek, hogy az adó ügyét megbuktassa.“ Oliver.

Világ (f. é. 56ik szám.) „Vallási viszonokok IV.“ czim alatt K. I. folytatja értekezését, s valódi katolikus érzelmekbe mártott tollal mutogatja a katolika egyház „temere transitust“ gátló okait, és jogait, s ezt a többi vallásfelekezetekre is törvény által kiterjesztetni kívánja. Oliver.

TÁRSALGÁSI TEREM.

Ikervárosi hírnök. A mult vasárnap miután valahára a nyár melege beállott, megnyit-

taték a nemzeti uszda, Clark építész urnak életbiztosító készülékével ellátva: ennek szemléltetése ő es kir. főnsége országunk szeretett nádora, ki kívánt egészségben néhány napig itt mulatand, megjelent. Taraczk-dörgések s katona-zeneszet üdvözlék a magas vendéget, kinek fogadására az intézet czélszerűen és csinosan vala földszítve, s jeles nézőkkel ékítve. A géppeli kísérlet annyira sikerült, hogy ő főnsége, mind a fölfödözöknek Clark urnak, mind az intézet tulajdonosának Kamm er m a y e r urnak, ki költségkímélés nélkül alkalmaztatá, leereszkedőleg magas tetszését nyilvánítani kegyeskedett — A nemzeti műpar haladása kétségtelenül a nemzeti jólét biztosítása: tapasztalás igazolja, hány ezer forint vándorol zenészszerékért a külföldre, mellyekért az elröppenő zenén kívül semmi haszon sem jó az országba, néhány évek előtt a bon ton csinosb háznál bécsi zongorát követelt, s lehet mondani, pusztá elítélteből, mihelyt a W i e n s z ó l v a s h a t ó v a i a a m ű v ö n , h a s o n l i t h a t a n u l j o b b n a k t a r t a t é k . A k i a r r ó l , h o g y h a z á n k b a n i s k é s z ű l n e k a b é c s i e k k e l m i n d e n t e k i n t e t b e n p á r v o n a l t k i á l l ó z o n g o r a k , s z i v e s k e d j é k S w á b u r z o n g o r a - t e r e m é t m e g l á t o g a t n i , s k ű l ö n ö s e n m e g f o g e l é g e d n i ú j t a l á l m á n y ú h u l l á m h ű o s m ű s z e r e i v e l , m e l l y e k n e k s a j á t l a g o s — a b i l l e n t y ű k l e g k i s e b b é r i n t e s é n é l t i s z t a , a f o g á s r a m e g f e l e l ő — h a n g j a v a n , h a n g o l á s u k o l l y t a r t ó s é s á l l a n d ó , h o g y é v e k i g t a n u l ó k j á t s z h a t n a k r a j t a , a n é l k ű l h o g y v á l t o z á s t s z e n v e d n é n e k , s ő t m é g a z i d ő v á l t o z á s a i s v a g y s e m m i , v a g y c s a k i g e n e s e k é l y b e f o l y á s t g y a k o r o l . K ű l a l a k j a e z e n m ű s z e r e k n e k t ű z l o t t f é n y n é l k ű l k e l l e m e t e s , a n é l k ű l h o g y a n n y i t é r k i v á n t a t n é k m i n t a r é g i d i v a t u m ű s z e r e k n é l . H a m i n d e z e n k e v é s s é é r i n t e t t a j á n l ó t u l a j d o n o k a t f ö l v e s s z ű k , m é l t ó n a k h i s s z ű k , h o g y S w á b u r n a k v á l l a l a t á t h a z a f i s á g b ó l i s m i n d e n z o n g o r á s n a k s z i v é r e k ö s s ű k . — P i a t t i A l f r e d a

milanói scala-színház zenekarának tagja, ki Bécsben a gordonon játszva ezen virtuozdus korban is hatalmas részvétet vala képes gerjeszteni, ma lép föl nemzeti színházunkban, két zeneművet előadandó. Mi bátorkodunk közönségünket e jeles művészre figyelmeztetni, s hisszük ajánlatunk igazolandását általa.

Magyar Gazdasági Egyesület.

A dinnye hazánkban a házi és mezei zöldkertészet legdisztes, s legjövendőmezőbb tárgyai közé tartozván, miután annak nemesb műveléséhez a legközelebbi években számos kertbarátok kitünő sikerrel fogtak, e szép és hasznos foglalkozás érdekében áll tudomására jutni a dinnyészet haladása mostani fokának, s minél előbb megismerkedni a nemességre, izre, színre, termékenységre, és érés-korra annyira különböző honi s külföldi dinnye-fajokkal. Minek könnyebb elérésére, s több dinnyész urak kérelmére az Egyesület kertészeti szakosztálya f. é. augusztus hó 24én Pesten a nemzeti Casinóban kertészeti ülést és dinnyekiállítást fog tartani. — A t. cz. kertbarátok tehát, és dinnye-termesztők és kedvelők ezennel kéretnek, s illetőleg fölszólítanak, miszerint saját meggyőződésük kedvéért, s e kedves termény érdekében az érintett kiállításra érdemesnek látszó dinnyefajaikból példányokat beküldeni ne terheltessenek. A küldemény mind az alólírtnál (üllői uton gr. Károlyi fele új házban) vagy a nemzeti Casino komornyikánál, (a dinnye eredetének s fajanak rövid leírásával s megnevezésével és a tulajdonos nevével ellátva s jól becsinálva) átadathatik. Pesten, július 16án 1843. — T ö r ö k J á n o s egyesületi titoknok.

Aprólékok.

Van Swighem, a 4ik németalföldi ezredben altiszt oly jeles módosítást talált föl a löfegyverekre nézve, hogy most azokból egy

pérez alatt 9 szer lehet löni, holott azelőtt legfölebb kétszer lehetett. — Szép haladás az embergyilkolási művészetben!

— Mathe w a t a , a híres mérsékleti apostol, nem sokára York, Leeds, Manchester városokat meglátogatandja, s aztán Londonba menend.

— Nem rég Wansfordban egy Stockes nevű pék eladá két évű szép kis lánykáját egy írlandi vászonkereskedőnek; de hazamenvén feleségét kétségbeesés közt lelé, s szomszédjai nógatására elment a vevő után, ki a gyermeket azon áron mellyen vevé (3 guineán) visszaadá.

— Nem rég tartott E s z t e r h a l l b a n a a s c o t s z a b a d p r e s b y t e r i a n u s o k g y ű l e k e z e t e , m e l l y b e n a z ú j e g y h á z f ű l s e g e l é s e r e n d s z a b á l y o k v o l t a k a l k o t a n d ó k ; a z e l n ö k B r e a d a l b a n e m a r q u i s e l ő a d á , h o g y a z o n 5 0 0 p a p p a l , k i k a z á l l a d a l m i e g y h á z t ó l e l s a k a d t a k , e g y m i l l i o e g y é n i s e l p á r t o l t . T ö b b h a t á r o z a t o k a z ú j e g y h á z ü g y e b e n , m e l l y n e k f ű l s e g e l é s e r e v a g y 7 0 0 é p ű l e t i s s z ű k s e g e s , e l f o g a d t a t t a k .

IGAZÍTÁSOK: A 78. sz. Ikerv. hírn. alulról 10. sor. kik ezen utána szó hírt elmaradt; Egyiptom rovat alatt 11. sor. előtt f. hó 22. helyett olv. előtt 22; N.-Britannia rov. alatt 11. sor. hymnus helyett olv. cymbrus; alabb 20. sor. baristernek — ügyvéd is — helyett olv. baristernek is — ügyvéd —; ugyanott a londoni levélben 10. sor. A b e r d e s helyett olv. A b e r d e e n ; Spanyolorsz. rovat alatt 3. hasáb. alulról 3. sor. hivata-sában után kimaradt abban; a 2ik old. középhasáb. középoszt. alulról 2ik sor. következőzandhet helyett olv. következőzandhetik.

H I R D E T Ó .

Trattner és Károlynál, Pesten uri utca, 453. sz. megjelent:
FÉNYES ELEK
Magyarország Statistikája
I. kötet 2 ft. 20 kr. II kötet 1 ft. 50 kr. pengő pénz kötve, (a harmadik kötet sajtó alatt van.)

A gőzhajók érkezése s indulása.

Indul **Pestről Bécsbe** mindennap reggeli 8 órakor.
Megérkezik **Bécsből Pestre** mindennap este.
Ezenkül **Pestről Bécsbe** minden vasárnap és szerdán s **Bécsből Pestre** minden vasárnap és csütörtökön egy rakhajó.
Indul **Pestről Zimony és Orsova** felé apr. elejétől kezdve oct. végeig hetenkint kétszer, mindig vasárnap és csütörtökön (az elindulás 4 órakor reggel.)
„ **Ujvidék** felé minden kedden.
„ **Mohács és Eszék** felé minden pénteken.
Megérkezik **Orsováról és Zimonyból Pestre** jul. 2kán, 5kén — továbbá minden vasárnap és csütörtökön.
Pest és Drenkora közt minden két hétben egyszer fordul meg a rakhajó.

EDITTO

Avendo i Creditori e Pretendenti della Concorsuale Massa di Giovanni Agapito conformali Cessioni trasfuse lerispetteve loro ragioni e titoli nella consorte dell oberato, Teresa Agapito, nata Mardegani, ed essendo in forza di queste la medesima divenuta l' assuntrice di tutta la Massa, e come tale giudizialmente riconosciuta,

viene in conseguenza col presente Editto da qui recato ad universale saputa degli interesse aventi, che ad Instanza della suddetta Teresa Agapito, nata Mardegani, sia stata nel giorno d'oggi decretata la cessazione, ed il lievo del concorso sulla facolta di Giovanni Agapito aperto il dì 7. Ottobre 1842. Dal Giudizio civico Distrettuale Fiume 18. Giugno 1843. Il Preside, e Giudice Rettore Capitanale
Fr. de Verneda

Gabonaár váltógarasokban.

	Tiszt. buz.	Kétszeres	Rozs	Arpa	Zab	Kukoriceza	Köles
Pesten, jul. 18. (pest. m.)	100—117	80—88	70—76	54—62	52—55	80—88	—
Pozsonyban, „ 11. (poza. m.)	95—110	—	80—88	50—55	43—46	75—	—
Nagyszombat, „ 7.	92—100	—	82—87	52—57	37—42	—	—
Mosonyban, „ 6	80—117	—	76—89	36—52	38—43	54—61	—
Sopronyban, „ 7.	92—123	—	83—94	55—68	48—50	72—76	—
Győrött, „ 8.	72—80	—	70—78	40—42	38—40	—	—
Baján, „ 8.	57—67	—	38—	29—	28—	68—75	—
Beszterezeb, „ 8.	95—104	—	62—68	59—64	40—44	40—	—

Pénzkelet: Bécs, július 14én 1843.

	peng. pénz.
5pctes stat. kötelez.	111 1/3 — fr.
4pctes stat. kötelez.	101 — „
3pctes stat. kötelez.	— „
1834ki stat. köles.	— „
1839ki stat. köles.	— „
2 1/2 pctes bécsvarosj bankoköt.	— „
Bankrészvény.	— „

Dunavizállás. jul. 19én: 11' 10" 9"